

Täysistunto

Torstai 19.9.2024 klo 16.01—20.56

9. Lakialoite laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 122 ja 126 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 27/2024 vp Inka Hopsu vihr ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.01 **Inka Hopsu vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jätin kesällä lakialoitteen porsaiden tiineys- ja porsitushäkkien sekä porsaiden kirurgisen kastraation täyskiellosta vuoteen 28 mennessä. Uusia tiineys- ja porsitushäkkejä ei nykyisellään saa rakentaa, ja kirurgisen kastraation kieltä on asetettu pitkälle, vuoteen 35. Esityksen hyväksyessään eduskunta kieltäisi vanhojenkin häkkien käytön neljän vuoden siirtymäajalla ja yhdenmukaistaisi kirurgisen kastraation siirtymäajan muiden lain siirtymäaikojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Suomessa on sikaloita noin 700 ja niissä reilu miljoona sikaa, 1 300 000 muistaakseni. Sika on sosiaalinen ja tarvitsee lajitoveriensa seuraa. Luonnossa siat elävätkin usein perheryhmissä. Hyvin voidakseen siat tarvitsevat tekemistä, mitä tiineys- ja porsitushäkeissä ei ole. Sialla on esimerkiksi voimakas tarve tonkia ja tutkia ympäristöä kärsällään.

Eläimen pitäminen liikkumisen estävässä häkissä estää siltä lajityypillisen käyttäytymisen ja lajin perustarpeiden tyydyttämisen. Emakot saattavat viettää suuren osan elämästään tiineys- ja porsitushäkeissä. Porsitushäkki on tosiaan rakennelma, jossa emakko voidaan kahlita paikalleen tavalla, joka estää sen liikkumisen. Emakko on kahlittuna toiselle kyljelleen asentoon, jossa se voi imettää porsaita. Porsitushäkki estää sekä ylösnousun että kyljen kääntämisen. Ainoa mahdollisuus liikkumiseen on yhdellä kyljellä pienesti edestakaisin. Tiineyshäkki toimii samoin, mutta siihen siat kytketään tiineytyksen ajaksi.

Emakot suljetaan tiineytyksen, synnytyksen ja imetyksen ajaksi häkkiin, jotta porsaas olisivat turvassa tiineyden ja imetyksen aikana eivätkä esimerkiksi tallautuisi. Kuitenkin, jos miettii, porsitushäkkien taustalla on taloudellinen hyöty ja sen tavoittelu. Porsitushäkkien peruste on poikaskuolleisuuden estäminen, mutta todellinen syy taustalla on tilanpuute. Vapaa porsitus vaatisi enemmän tilaa, mistä sitten taas syntyy kustannuksia tuottajille.

Enemmistö suomalaisista sikaloista käyttää ainakin osittain porsitushäkkejä, vaikka vapaa porsitus onkin viimeisen kymmenen vuoden aikana lisääntynyt. Euroopassa vapaa por-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2024 vp

situksien yleisyys vaihtelee, esimerkiksi Norjassa ja Ruotsissa porsitushäkit on kielletty, mutta Saksassa ja Tanskassa ne ovat yleisiä. Suomi voisi tässä vahvistaa eläinten hyvinvointia parantavaa linjaa ja siirtyä Norjan ja Ruotsin kaveriksi kieltämällä tiineys- ja porsitushäkit kokonaan.

Arvoisa puhemies! Tutkijat sanovat sian vastaavan älykkyydeltään nelivuotiaasta ihmisestä. Suomen eläinsuojeluyhdistyksen, SEY:n, mukaan sika on paitsi erittäin utelias myös kaikista tuotantoeläimistä älykkäin. Esimerkiksi sian ongelmanratkaisukyky on kehittyneempi kuin koiralla, joka lienee yksi yleisimmistä kotieläimistä. Tutkimusten perusteella on myös viitteitä siitä, että sika pystyy jossain määrin hahmottamaan aikaa, mitä taas koirasta ei nykytiedon valossa kerrota.

Kyse on myös siitä, koemmeko myötätuntoa kaikkia eläimiä kohtaan. Meidän on varmasti helpompi kokea myötätuntoa sellaista eläintä kohtaan, joka viettää aikaa sisätiloissa kanssamme ja joka on mukana arkisissa askareissa. Toisaalta olemme ehkä halunneet sulkea tuotantoeläimet myötätunnon piirin ulkopuolelle, jotta ne olisi helpompi hyödyntää ruoaksi. Oli kyse mistä tahansa, meidän on tutkimustiedon ja ymmärryksen lisääntyessä myös toimittava. Sillä, onko eläin useimpien meidän mielestä söpö, voiko sitä pajata, onko kyseessä lemmikki vai tuotantoeläin, ei pitäisi olla merkitystä eläinten oikeuksien toteutumisessa.

Arvoisa puhemies! Suomessa lähes kaikki urospuoliset porsaas kastroidaan kirurgisesti. Pääsyy tälle on ihmisissä ja meidän mieltymyksissämme. Joillakin kastroidettavilla sioilla esiintyy niin sanottua karjunhajua, josta kaikki sianlihaa syövät eivät pidä. Eläinten hyvinvointilaissa on myös kielletty tuotantoeläimenä pidettävän sian kirurginen kastratio vuoteen 35 mennessä. Esitin myös tämän siirtymäajan lyhentämistä vuoteen 28. Pitkä siirtymäaika nykyisellään aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä sioille, vaikka meidän pitäisi vähentää tuotannossa elävien eläinten kärsimystä. Kirurgisen kastration on tutkimuksissa todettu olevan hyvin kivulias toimenpide sioille. Porsaiden on havaittu äännelevän tavallista voimakkaammin ja vastustelevan kehollaan toimenpidettä, mikä usein on kipulääkkeetön. Samoin on havaittu stressistä ja kivusta kertovia hormonaalisia muutoksia sekä alttius kuolemaan johtaville tulehduksille. Sikojen käytöksen on myös havaittu poikkeavan tavanomaisesta kastration jälkeen. Kastroidut porsaas ovat passiivisempia ja eristäytyneempiä kuin lajitoverinsa.

Arvoisa puhemies! Tämän vuoden keväällä tuli voimaan laki, joka kieltää uusien porsitushäkkien rakentamisen. On erikoista, että uusia häkkeitä ei saa rakentaa, mutta vanhoja saa edelleen käyttää. Vanhoille porsitushäkeille pitäisi tulla siis tiivis siirtymäaika, jona niiden käyttö tulisi lopettaa. Siirtymäaika saisi olla enintään viisi vuotta. Samoin tiineyshäkkiä ja kirurgisen kastration siirtymäaikaa tulisi lyhentää nykyisestä aivan liian kaukana olevasta tavoitteesta vuonna 35 samaan viiteen vuoteen. Näin siirtymäajat olisivat koherentteja. Kyseessä on älykkäiden ja tuntevien eläinten elämä ja hyvinvointi, jolloin liiketaloudelliset perusteet eivät voi olla riittävä peruste kohdella eläimiä kärsimystä aiheuttavalla tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

19.08 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Porsitushäkissä eläin on tosiaan suljettu tiineyden, synnytyksen ja imetyksen ajaksi kääntymisen estävään häkkiin, ja emakko voi elää liikkumisen estävässä häkissä jopa lähes puolet vuodesta. Kannatan porsitushäkkien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2024 vp

käytön kieltämistä, sillä liikkumisen estämiselle porsituksen yhteydessä ei ole riittäviä perusteita nykytiedon valossa. Porsitushäkkien peruste on poikaskuolleisuuden estäminen, mutta todellinen syy taustalla on tilanpuute. Häkit eivät kuitenkaan ole estäneet porsaskuolleisuutta. Samalla tiedetään jo, että vapaaporsituksesta, joka on tosiaan se parempi vaihtoehto porsitushäkeille, on jo niin paljon kokemusta, että porsaskuolleisuutta voidaan sen avulla vähentää.

On myös niin, kuten aloitteen jättäjä edustaja Hopsu sanoi, että moni Pohjoismaa ja EU-maa on jo kieltänyt tiineyttyshäkkien käytön, muun muassa Tanska, Ruotsi, Norja ja Iso-Britannia. Toivoisin, että me emme Suomessa tulisi kaikissa näissä keskeisissä eläinsuojelukysymyksissä aina jäljessä, vaan me voisimme olla edelläkävijä. Toki toivon niin, että voisimme olla edelläkävijöitä yleisesti eläinten hyvinvoinnissa, mutta ainakin näissä keskeisissä asioissa kulkisimme muiden maiden mukana. Omasta mielestäni meillä ei ole oikeutta kohdella tuntevia ja itse asiassa tunnetusti varsin älykkäitä sikoja näin julmasti, kuten me nyt kohtelemme.

Eläintuotannossa on monia ongelmia, sikojen osalta muun muassa tiivis porsitusväli ja lyhyt aika porsaiden kanssa viettämiseen. Tehoeläintuotanto hyvin harvoin onnistuu kohtelevaan eläintä niin, että lajityypillinen käytös mahdollistuisi. Luomutuotannossa päästään tässä kuitenkin jo pidemmälle, ja ajattelenkin, että meidän kannattaisi ottaa niitä luomutuotannossa käytössä olevia minimistandardeja käyttöön kaikessa eläintuotannossa.

Kannatan tätä edustaja Hopsun lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.10 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Olemme tänään keskustelleet tehoeläintuotannon ongelmista ja eläinoikeuskysymyksistä eri näkökulmista. Pidän todella tärkeänä, että myös eläinten ääni kuuluu tässä salissa. Yhdistävänä näkökulmana näissä kaikissa asioissa on se, että meidän on muutettava tapaa, jolla suhtaudumme eläimiin. Nyt käyttäydymme kuin eläimet olisivat esineitä tai hyödykkeitä, joiden kärsimyksellä ei ole merkitystä tai se on alisteinen eläimistä saamillemme hyödyille. Meillä on käytössämme enemmän tietoa eläinten kyvystä kokea kärsimystä, ja sen pitäisi ohjata toimintaamme. Meidän on opittava näkemään eläimet sellaisina kuin ne ovat: aidosti tuntevina ja itseisarvoisina olentoina, joilla on oikeus lajityypilliseen käyttäytymiseen ja joiden hyvinvoinnista meillä on velvollisuus huolehtia.

Kiitos edustaja Inka Hopsulle tästä lakialoitteesta, jolla kiellettäisiin kaikki porsitushäkit vuoteen 2028 mennessä ja kirurgisen kastration siirtymäaikaa porsailla lyhennettäisiin samoin vuoteen 2028.

On järkyttävää ajatella, että emakko voidaan edelleen Suomessa kahlita paikoilleen tiineytys- ja porsitushäkkiin tavalla, joka estää sen liikkumisen. Suurin osa emakoista elää siis Suomessa puolet vuodesta häkissä, jossa ne eivät mahdu edes kääntymään. Se on julma kohtalo eläimelle, joka on luonnostaan sosiaalinen ja kaipaa lajitoveriensa seuraa ja mahdollisuutta tutkia ympäristöään voidakseen hyvin. Häkki estää myös emon ja porsaiden luonnollisen kanssakäymisen. Paikallaan häkissä makaaminen aiheuttaa emakoille psyykkistä ja fyysistä kärsimystä. Makuuhaavat ja niveltulehdukset ovat yleisiä, ja huonosta hygieniasta on helposti seurauksena kivuliaita utare-, kohtu- ja virtsatietulehduksia.

Samoin porsaiden kiveksien poistaminen kirurgisesti varsinkin ilman toimivaa puudutusta on väkivaltaa. Viime kaudella uudistetussa eläinten hyvinvointilaissa kirurginen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2024 vp

kastraatio kiellettiin mutta pitkällä siirtymäajalla vuoteen 2035 mennessä. Siirtymäaika on aivan liian pitkä, kun kyseessä on eläimelle valtavan kivulias toimenpide.

Tiineytys- ja porsitushäkkien käytön ei pitäisi olla mahdollista enää, eikä porsaiden kirurgisen kastraation. Siirtymäaika mahdollistaa kuitenkin alan hallitun sopeutumisen eläinten hyvinvoinnin parempaan huomioimiseen. Siksi kannatan lämpimästi tätä edustaja Hopsun tekemää lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

19.13 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Kiitos myös tästä lakialoitteesta edustaja Hopsulle, ja kiitos myös hyvistä puheenvuoroista, joita täällä on moni pitänyt eri ryhmistä tänään. Olen samaa mieltä siitä, että on tosi hienoa ja tärkeää, että me saamme myös puhua eläinten asiasta täällä, koska siitä liian harvoin saamme puhua.

Vasemmistoliitto ryhmänä tietenkin kannattaa myös sitä, että porsitushäkit ja tiineytyshäkit kielletään täysin, ja me luonnollisesti kannatamme myös sitä, että näiden emakkohäkkien sekä tässä itse asiassa myös esitetyn porsaiden kirurgisen kastraation osalta näitä siirtymäaikoja lyhennetään ja ylipäättään, että näitä eläinten hyvinvointilakiin liittyviä poikkeuksia, näitä siirtymäaikoja, lähtökohtaisesti lyhennettäisiin.

Näitä tavoitteita me olemme esitelleet muun muassa jo silloin toissa kaudella, kun täällä eduskunnassa oli käsittelyssä Sipilän hallituksen versio tästä uudesta eläinten hyvinvointilaista, ja silloinhan jo näitä samoja tavoitteita tuotiin esille. Siitä on nyt jo melkein kymmenen vuotta, ja onkin tosi surullista, että edelleen me joudumme käsittelemään näitä samoja asioita ja näitä ilmeisimpiä epäkohtia, mitkä liittyvät eläinten oikeuksiin.

Ehkä näistä porsitushäkeistä voi vielä sanoa sen, että olen myös esimerkiksi kuullut eläinlääkäreiltä, jotka ovat todenneet, että tämä on ihan yksi vakavimmista eläinoikeusongelmista, mitä Suomessa on, koska se on niin radikaali heikennys eläimen hyvinvointiin, että se liikkuminen estetään niin totaalisesti. Jokainen voi kuvitella, miltä tuntuisi itse synnyttää ja sen jälkeen olla oman vartalon kokoisessa rautahäkissä, jolloin ei pystyisi edes kääntymään — että kuinka totaalinen ja radikaali pitotapa se on. Varsinkin tällaisessa tilanteessa, jossa eläin on saanut niitä poikasia ja tilanteessa, jossa eläimellä on ensinnäkin voimakas pesänrakennustarve ja voimakas tarve sitten hoitaa niitä vastasyntyneitä poikasiaan, niin tämä on kaikki täysin estetty. Siat vielä älykkäinä eläiminä kärsivät siitä, että niiden sosiaaliset tarpeet ja liikkuminen estetään.

Nyt huomaan, että aikani totaalisesti loppuu, mutta sanon vaan, että olen ehdottomasti tämänkin lakialoitteen kannalla ja ajattelen, että oli suuri pettymys, että näitä ei saatu sinne lakiin jo silloin viime kaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.16 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää edustaja Hopsua tämän lakialoitteen tekemisestä ja kertoa, että vahvasti kannatan tämän lakialoitteen hyväksymistä.

Porsitushäkit ja porsaiden kirurginen kastraatio on järkyttävä epäkohta, joka meillä vielä tässä hyvinvointilaissa on, ja onkin valitettavaa, että Suomessa nämä uudistukset, eläinten hyvinvointiparannukset, niiden toteuttaminen, kestää niin kauan. Esimerkiksi kun vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2024 vp

me kaudella tämä eläinten hyvinvointilaki viimein pitkän valmistelun jälkeen saatiin, niin nämä erittäin pitkät siirtymäajat tulivat sitten sinnekin lain sisään.

Toivoisinkin tietenkin ensisijaisesti nyt sitä, että täällä talossa otettaisiin tämä lakialoite vakavasti ja täällä voitaisiin tehdä muutos siihen lainsäädäntöön ja nämä porsitushäkit ja porsaiden kirurginen kastratio kieltää. Mutta toivoisin myös yleisesti sitä, että suomalaisen maataloustuotantoon ja eläintuotantoon saataisiin sellainen ilmapiiri, jossa eläintuottajat itse pikemminkin kilvoittelisivat siitä, kuinka paljon he pystyisivät eläinten hyvinvointia ja eläinten olosuhteita parantamaan ja se koettaisiin kilpailueduksi pikemminkin kuin tällaiseksi kustannustekijäksi ja haitaksi, koska uskon, että myöskin kuluttajat yhä enemmän arvostavat eläinten hyvinvointia ja haluavat, että myös tuotantoeläinten olosuhteet olisivat eettisiä. Tämä näkökulma varmasti mahdollistaisi myös itse asiassa kannattavampaa maataloustuotantoa Suomessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.